günah işlemiş olurlar. Onlar, bugünlere denk gelen ramazan oruçlarını daha sonra kazâ ederler. Nitekim neden, âdet gören bir kadın temizlendikten sonra âdet günlerinde kılmadığı namazları kaza etmiyor da tutmadığı oruçları kaza ediyor? diye soru soran Muaze adlı hanıma Hz.Aişe:
"... Vaktiyle bu iş bizim başımıza geldiğinde, orucu kaza etmekle emrolunduk, namazın kazasıyla emrolunmadık."[23] demiştir.

Oruç tutmamayı mubah kılan mazeretler: İslam dini, insandan gücünün yetmeyeceği veya onu önemli sıkıntılara düşürecek görevler istemez. Bundan dolayı başta hastalık ve sefer[24] olmak üzere yaşlılık, aşırı açlık veya susuzluk, hamilelik veya emzirme,[25] tehdit altında olma ve savaş gibi, ramazan ayında oruç tutmamayı mubah kılan bazı durumlar vardır. Bu tür durumlarda bir kimse, eğer oruç tuttuğu takdirde hasta ve zayıf düşecekse, o günlerde oruç tutmayıp sonra kaza edebilir.

Oruç tutamayacak kadar yaşlı olan kimseler ile iyileşme umudu olmayan hastalar, oruç tutmayıp yerine fidye verebilirler. Fidye ise bir fakiri, bir gün doyurmaktır. Bu da sadaka-i fıtır miktarıdır. Hasta ve yaşlılar, tutamadıkları her bir oruç için bir yoksulu doyurabilecekleri gibi, bir fakir doyumluğu fidyeyi ramazanın başında veya sonunda, nakit para veya mal olarak da verebilirler. Bu fidyeyi sağlıklarında ödeyemezlerse, fidyenin ödenmesini vasiyet etmeleri gerekir.

Vaktinde tutulmamış oruçların kazası: Yukarıda açıklanan mazeretler dolayısıyla veya herhangi bir mazerete bağlı olmaksızın vaktinde tutulamayan, başlanıp da bozulan oruçlar, daha sonra ilk fırsatta kaza edilmelidir. Hiçbir mazereti olmadığı hâlde orucu vaktinde tutmamış olanlar, hem kaza etmeli hem de bunun büyük bir günah olduğunu bilerek tövbe ve istiğfar edip Allah'tan af dilemelidir.[26]

Ramazan orucunu zamanında tutmama veya bozma sebebiyle bir güne karşılık bir gün şeklinde daha sonra tutulması gereken kaza orucunun Hanefîler'e göre -mümkün olan en kısa zamanda ifa edilmesi tavsiye edilmekle birlikte- belirli bir süresi yoktur. Diğer üç mezhebe göre ise mazereti olmaksızın kaza orucunu bir sonraki ramazan ayına kadar tutmayan kimse ayrıca fidye ödemelidir. Şâfiîlerde kuvvetli bulunan görüşe göre fidye borcu ramazan sayısınca tekerrür eder.

Orucu bozan ve kaza ile beraber kefaret gerektiren durumlar: Hanefî Mezhebi'ne göre ramazan ayında oruca niyet edildikten sonra, bir mazeret olmaksızın, kasten yemek, içmek ve cinsî münasebette bulunmak oruç kefareti gerektirir. Diğer mezheplere göre ise sadece cinsî münasebette bulunmak, oruç kefareti gerektirir. Şâfiîlere göre bu durumda bile kadına kefaret gerekmez.

Bir mazeret olmaksızın, kasten oruç bozmak kefaret orucu tutmayı gerektirir

23 Müslim, Hayz, 15.
24 Bakara suresi, 184-185. ayet.
25 Nesâî, Sıyam, 50-51, 62; İbn Mace, Sıyam,3.
26 Buhârî, "Savm", 27, 29;Ebu Dâvûd, "Śavm", 39; Tirmizî, "Śavm", 27.